

Sygn. akt III CB 2/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 października 2022 r.

w sprawie z wniosku powoda J. O.

o zbadanie spełnienia przez SSN Marcina Łochowskiego

wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 1046/22

na podstawie art. 29 § 5, 6, 9, 10 i 24 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, z 2022 r. poz. 480, 1259) w zw. z art. 47 §3 w zw. art. 397 §3 w zw. z art. 367 §3 zd. 2, art. 373 §1 i art. 375 k.p.c. oraz §84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1489)

postanowił:

wniosek odrzucić

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 18 sierpnia 2022 r. wyznaczono skład do rozpoznania sprawy o sygn. akt II CSKP 1046/22. Jednocześnie, na podstawie § 83 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego planie zastępstw na październik 2022 r. jako zastępcy zostali wyznaczeni SSN Marta Romańska i SSN Marcin Łochowski.

Wnioskiem z dnia 30 sierpnia 2022 r., który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 5 września 2022 r. powód J. O. reprezentowany przez adw. J. S. wniósł o zbadanie spełnienia przez SSN Marcina Łochowskiego wymogów niezawisłości i bezstronności, w związku z wyznaczaniem SSN Marcina Łochowskiego jako sędziego-zastępcę do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

W uzasadnieniu złożonego wniosku powód powołał się na uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23.01.2020 r., sygn. akt BSA I -4110-1/2 wskazując, że jego zdaniem SSN Marcin Łochowski z uwagi na to, że został powołany na urząd sędziego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o KRS-nie jest uprawniony do orzekania w tym znaczeniu, że skład z jego udziałem będzie sprzeczny z przepisami prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 29 § 5 i 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wniosek o stwierdzanie wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu może być złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wyznaczonego do składu rozpoznającego.

Natomiast na podstawie art. 29 § 9 i 10 przedmiotowej ustawy wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać: żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny.

W ocenie Sądu Najwyższego, wniosek pełnomocnika powoda J. O. podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny z mocy ustawy. Wskazać należy, że zgodnie z literalnym brzmieniem przepisu art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek o

zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności może dotyczyć jedynie sędziego wyznaczonego do składu rozpoznającego.

SSN Marcin Łochowski został wskazany jako sędzia-zastępca w planie zastępstw na październik 2022 r. Dopiero w przypadku nieobecności lub wyłączenia członka składu orzekającego od rozpoznania sprawy, zastępca sędziego nabywa uprawnienie do dokonywania czynności na posiedzeniu jawnym lub rozprawie chyba, że przepisy szczególne uniemożliwiają kontynuowanie posiedzenia jawnego lub rozprawy po zmianie składu orzekającego lub Prezes Sądu Najwyższego uzna, że jest to niecelowe. Możliwość orzekania danego sędziego – zastępcy ma więc charakter warunkowy, samo wyznaczenie sędziego w planie zastępstw na dany miesiąc nie oznacza, że sędzia - zastępca w danej sprawie podejmie jakiegokolwiek czynności. Wyznaczenie do składu ma więc w takiej sytuacji charakter jedynie potencjalny. Sąd miał na uwadze, że granice dopuszczalności wniosku z art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym są wyznaczone przez interes strony żądającej zbadania wymogów niezawisłości i bezstronności danego sędziego, a więc *de facto* przez jej prawo do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, jednakże celem instytucji wprowadzonej nowelizacją ustawy o Sądzie Najwyższym, która weszła w życie z dniem 15 lipca 2022 r., jest umożliwienie stronie zainicjowania procedury zbadania wymogów niezawisłości i bezstronności konkretnego sędziego w konkretnej sprawie, nie zaś przyznanie stronie uprawnienia do żądania zbadania, który z sędziów teoretycznie nie spełnia wymogów bezstronności i niezawisłości, co jest nie tylko sprzeczne z celem instytucji „badania wymogów niezawisłości i bezstronności”, ale może prowadzić do nadużyć na płaszczyźnie procesowej. Podstawy wniosku nie mogą mieć charakteru abstrakcyjnego zarówno co do osoby sędziego, jak i co do przytaczanych okoliczności.

Uzasadniając rozpoznanie wniosku w niniejszej sprawie w składzie jednoosobowym Sąd Najwyższy ponadto zważył:

Jeżeli wniosek jest niedopuszczalny z mocy ustawy podlega on odrzuceniu w składzie ukształtowanym na podstawie art. 47 §3 k.p.c., którego dopełnieniem

w realiach niniejszej sprawy są przepisy art. 367 §3 zd. 2, art. 373 §1, art. 375 i art. 397 §3 k.p.c. w zw. z art. 29 §24 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Art. 29 §10 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszcza bowiem odrzucenie wniosku, o którym mowa w art. 29 §5 tejże ustawy. Zgodnie z treścią art. 29 §24 ustawy o Sądzie Najwyższym w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek wniosku oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy. W niniejszej sprawie ustawodawca więc przewidział odpowiednie stosowanie przepisów o zażaleniu unormowanych w kodeksie postępowania cywilnego.

Odrzucenie wniosku o jakim mowa w art. 29 §10 ustawy o Sądzie Najwyższym nie ma charakteru merytorycznego rozpoznania. Wyłączone jest więc stosowanie przepisu art. 29 §15 ustawy o Sądzie Najwyższym. Z treści tego przepisu bowiem wynika skład sądu w sytuacji podjęcia czynności rozpoznawczych mających z założenia doprowadzić do rozstrzygnięcia merytorycznego a nie jak w tym przypadku odrzucenia wniosku w wyniku przeprowadzenia kontroli warunków formalnych złożonego pisma procesowego.

Zdaniem Sądu Najwyższego w takim przypadku w myśl przepisu art. 397 §3 k.p.c. mają zastosowanie odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym, z których wynika, że odrzucenie wniosku odbywa się na posiedzeniu niejawnym w składzie jednoosobowym (por. treść przepisów art. 375 w zw. z art. 373 oraz art. 367 §3 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 47 § 3 k.p.c.). Uprawnionym natomiast do wyznaczenia posiedzenia celem rozważenia odrzucenia wniosku z uwagi na to, że nie spełnia on warunków formalnych jest sędzia sprawozdawca (vide §84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1489) – co ma miejsce w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy dostrzega treść uchwały z 7 grudnia 2021 r. sygn. III CZP 87/20 – stwierdza jednakże, że wywody w niej zawarte, a w szczególności treść rozstrzygnięcia nie może mieć odpowiedniego zastosowania do wniosków składanych przez strony w trybie art. 29 §5 ustawy o Sądzie Najwyższym albowiem

wobec treści art. 29 §15 ustawy o Sądzie Najwyższym wyłączone jest stosowanie przepisu art. 397 §1 k.p.c., którego to przepisu wspomniana uchwała m.in. dotyczyła.

Gdyby natomiast przyjąć za trafną w swej treści w/w uchwałę odnoszącą się do badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności i tym samym wyznaczania składów orzekających do badania warunków formalnych wniosku stron to na gruncie kodeksu postępowania karnego i kodeksu postępowania cywilnego dochodziłoby do badania w różnych składach orzekających o warunkach formalnych wniosku, o którym mowa w art. 29 §5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Z jednej strony badanie warunków formalnych wniosku na gruncie kodeksu postępowania karnego mógłby dokonać Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej (vide I KB 1/22, II KB 2-7/22, III KB 2-4, 6-8/22 IV KB 2/2, V KB 1, 3-4,7/22) czy też Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej (vide I ZB 1-7, 9/22) i zarządzeniem (nie postanowieniem), a więc podmiot z istoty nie będący sądem czy też sąd w składzie jednoosobowym (vide II KB 1/22 i IV KB 1/22) mógłby odrzucać wnioski składane w trybie art. 29 §5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a na gruncie kodeksu postępowania cywilnego tą kwestię rozstrzygałby jedynie sąd w składzie ukształtowanym w oparciu o przepis art. 29 §15 ustawy o Sądzie Najwyższym a więc w składzie 5 sędziów. Widoczna niespójność systemowa – zdaniem Sądu Najwyższego – ma jedynie charakter pozorny. W ocenie Sądu Najwyższego zaprezentowany pogląd prawny w przywołanej uchwale Sądu Najwyższego – jakkolwiek słuszny na gruncie przepisu art. 397 §1 k.p.c. – to biorąc pod uwagę usytuowanie instytucji tzw. „testu” bezstronności i niezawisłości sędziego w ustawie o Sądzie Najwyższym a nie w ustawie kodeks postępowania cywilnego - nie ma uzasadnienia na gruncie art. 29 §10 ustawy o Sądzie Najwyższym, gdy się weźmie pod uwagę wykładnię systemową, jak również – co wcześniej zostało zaprezentowane – wykładnię literalną przepisu art. 29 §15 ustawy o Sądzie Najwyższym. Z tych też powodów Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że ocena warunków formalnych wniosku możliwa jest przez sąd w składzie jednego sędziego (sprawozdawcy) i tym samym odrzucenie wniosku dopuszczalne jest przez sąd w tym samym składzie.

Mając powyższe okoliczności na uwadze postanowiono jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[as]